

22 Μαΐου 2020

Η γυναίκα στο Ισλάμ

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Ο αιώνας πού πέρασε κατά κοινή ομολογία αποτέλεσε για τη γυναίκα μία χρονική περίοδο πολλών και ποικίλων κοινωνικών και επαγγελματικών κατακτήσεων.

Υπάρχουν ωστόσο θρησκείες και πολιτισμοί όπως ο Ισλαμικός, πού εξακολουθούν να τοποθετούν τη γυναίκα στο περιθώριο αρνούμενοι να της αναγνωρίσουν στοιχειώδη δικαιώματα.

της Δρ. Αρετής Δημοσθένους-Πασχαλίδου,
Θρησκευολόγου-Κανονολόγου

Πριν την ανατολή της μουσουλμανικής θρησκείας στην Αραβία, η κατάσταση ήταν γενικά πολύ άσχημη για τη γυναίκα. Ο αμείλικτος νόμος της ερήμου, η δίψα για αίμα και ο ατομιστικός αγώνας για επιβίωση επηρέαζαν σημαντικά και τη βασικότερη πτυχή της ζωής, τον γάμο, εμποτίζοντας με εκδίκηση και αγριότητα πολλές από τις εκδηλώσεις του, καθώς και τα πρόσωπα που συμμετείχαν σ' αυτόν. Η γυναίκα δεν ήταν «συνέταιρος» κατά τη σύναψη του συμβολαίου του γάμου, αλλά απλώς το «αντικείμενο», θα λέγαμε κάποιας πράξης συναλλαγής. Λύση του γάμου με κοινή απόφαση των συζύγων ήταν αδιανόητη, καθώς δικαστική λύση δεν υπήρχε και οι άνδρες ήταν οι κύριοι και εξουσιαστές όχι μόνο της οικογένειας, αλλά και της μοίρας του γάμου γενικότερα.

Η αποπομπή της γυναίκας ήταν κάτι φυσιολογικό. Η αποπομπή αυτή επέφερε άμεση και τελειωτική λύση του γάμου, χωρίς εκ μέρους της γυναίκας να υπάρχει δυνατότητα έστω και κάποιας αντίδρασης. Γι' αυτό, κατά τον μεγάλο ισλαμολόγο Juynboll, η λύση του γάμου είχε αρκετή ομοιότητα με την ελευθέρωση των δούλων: Ο κύριος παραιτείτο όλων των δικαιωμάτων που είχε πάνω στη γυναίκα. Ακόμα και οι Βαβυλώνιοι και οι Εβραίοι συνήθιζαν να αποπέμπουν τις γυναίκες τους. Οι Ρωμαίοι ασκούσαν την αποπομπή (repudium), αλλά εάν αυτή δεν εκφραζόταν κατόπιν δίκαιης απόφασης, ο άνδρας ύφιστατο κάποιες κυρώσεις, χωρίς όμως τούτο να έχει κάποια συνέπεια στην εγκυρότητα της¹. Κυρίως από την εποχή του Μ. Κωνσταντίνου και κάτω από τη σαφή επίδραση της χριστιανικής διδασκαλίας άρχισαν να τοποθετούνται περιορισμοί που αφορούσαν την εισαγωγή λόγων διαζυγίου (justae causae) σε συνδυασμό με την επιβολή ποινών, οι οποίες είχαν συνήθως περιουσιακό χαρακτήρα, σε βάρος του συζύγου που έλυne τον γάμο μονομερώς χωρίς σπουδαίο λόγο.

Με την ανατολή του Ισλάμ, αλλάζουν κάποια πράγματα σχετικά με τη θέση της γυναίκας, ωστόσο αυτή παραμένει αρκετά κατώτερη εκείνης του άνδρα. Ο ισλαμικός φονταμενταλισμός από τη μια και η πατριαρχική δομή της κοινωνίας από την άλλη συμβάλλουν στη διατήρηση της ανισότητας μεταξύ των δύο φύλων. Επιπλέον, με την είσοδό της η γυναίκα στο σπίτι του άνδρα, το οποίο τις περισσότερες φορές είναι το ίδιο με εκείνο των γονέων του, υφίσταται τον έλεγχο της πενθεράς, πράγμα που διαφοροποιεί σημαντικά την ισορροπία δυνάμεων. Οί σπουδαιότεροι παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν τη θέση της γυναίκας στο Ισλάμ είναι η θρησκεία, το δίκαιο, η παράδοση, οι κοινωνικές και οικονομικές δομές,

καθώς και η ίδια η ψυχοσωματική εκπαίδευση κάθε γυναίκας. Παρόλο που κάθε μουσουλμάνο άνδρα τον γέννα και τον ανατρέφει κάποια μητέρα, εντούτοις όταν αυτός ενηλικιωθεί έχει τόσο ισχυρές πατριαρχικές αντιλήψεις, έτσι που δικαιολογημένα διερωτάται κανείς, η μητέρα του αν ήθελε ή αν μπορούσε δεν θα διαδραμάτιζε κάποιο ρόλο στην τοποθέτηση του έναντι του «αδύνατου» φύλου; Το θέμα είναι πολύπλοκο και αξίζει να ασχοληθεί κανείς ιδιαίτερα με αυτό.

Η γυναίκα στο Κοράνι

Ξεκινώντας από τη θρησκεία, βλέπουμε πώς το ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων, το Κοράνι, τονίζει ότι οι γυναίκες «οφείλουν να εκπληρώσι τα εαυτών καθήκοντα ως αρμόζει, οι δε άνδρες να προσφέρωνται προς αυτάς μετά δικαιοσύνης, αλλ' έχουν την εαυτών εξουσίαν» (Η Βούρ, 2:228). Κατά τη μουσουλμανική θρησκευτική παράδοση, ο Μωάμεθ είπε χαρακτηριστικά για τη στάση της γυναίκας προς τον σύζυγο της: «Αν είχα εξουσία για το προσκύνημα, θα έδινα εντολή να προσκυνά η γυναίκα τον άνδρα της»². Κάθε σύζυγος είναι υποχρεωμένη να έχει στάση προσοχής απέναντι στον σύζυγο της και να τον υπακούει, εκτός εάν αυτός θέλει κάτι το οποίο είναι θρησκευτικά απαγορευμένο. Αυτή διαμένει στην κατοικία του άνδρα της. Χωρίς την άδειά του, δεν μπορεί να κάνει επισκέψεις, ούτε και ελεύθερη επαγγελματική ζωή. Η απαγόρευση αυτή υπάρχει και σε νεώτερες νομοθεσίες, όπως, παραδείγματος χάριν, στην Αίγυπτο, στη Συρία, στο Ιράν και στο Ιράκ.

Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω χωρία, μιλώντας συνήθως για τη γυναίκα και τη θέση της στην ισλαμική κοινωνία γίνεται αναφορά στη σύζυγο-γυναίκα, μια και στις μουσουλμανικές χώρες το μοντέλο της ελεύθερης μοναχικής γυναίκας είναι άγνωστο. Κάθε σύζυγος έχει το δικαίωμα να επισκέπτεται τους γονείς της και τους στενούς συγγενείς της, παρόλο που ο σύζυγος μπορεί να της απαγορεύσει να δέχεται επισκέψεις, εξαιρουμένων μικρών παιδιών από προηγούμενο γάμο, και κατά τους Μαλικίτες ακόμα και τους γονείς της μέχρι μόνο μία φορά την εβδομάδα. Η γυναίκα είναι υποχρεωμένη να έχει συζυγικές σχέσεις με τον άνδρα της, εκτός αν ο τελευταίος δεν έχει καταβάλει το συμφωνημένο μέρος της προίκας ή εάν ένεκα νηστείας δικαιούται να αρνηθεί. Αδικοιολόγητη άρνηση των συζυγικών σχέσεων δίνει αυτόματα στον άνδρα το δικαίωμα για έκφραση της απογοήτευσης. Το ίδιο αποτέλεσμα έχει και η τυχόν χρήση αντισυλληπτικών εκ μέρους της γυναίκας.

Το Κοράνι επιτρέπει στους άνδρες να τιμωρούν τις γυναίκες σε περιπτώσεις απείθειας, μη εφαρμογής των καθηκόντων τους, αλλά και για λόγους βελτίωσης

του χαρακτήρα. Χαρακτηριστικά είναι στην προκειμένη περίπτωση τα λόγια του χωρίου (Αι Γυναίκες, 4:38); «Οί άνδρες είναι ανώτεροι των γυναικών ένεκα της ιδιότητος δι' ης ο Θεός ύψωσε τους μέν επί των δέ, και διότι οι άνδρες προικίζουσι τάς γυναίκας εκ του πλούτου αυτών... Ονειδίζετε εκείνας, ων την απείθειαν πτοεισθε. Θέλετε ορίσει εις αυτάς χωριστήν κοίτην, τύπτοντες αυτάς. Εάν όμως ύπακούωσιν υμάς, έστε προς αυτάς ευμενείς».

Ο ισλαμικός φονταμενταλισμός από τη μια και η πατριαρχική δομή της κοινωνίας από την άλλη συμβάλλουν στη διατήρηση της ανισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

Κατά τον μεγάλο μουσουλμάνο θεολόγο Al Ghazali «Ο γάμος είναι ένα είδος σκλαβιάς για τη γυναίκα. Καθήκον της είναι η απόλυτη υπακοή στον άνδρα σε κάθε πράγμα, εκτός εάν αυτό βρίσκεται σε αντίθεση με τους νόμους του Ισλάμ».

Η αγωγή των παιδιών

Το θέμα της ανατροφής των παιδιών είναι επίσης ενδεικτικό της κατώτερης κοινωνικής θέσης της γυναίκας στο Τσλάμ. Η ανατροφή των παιδιών αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα του πατέρα. Ακόμα και στις περιπτώσεις πού η μητέρα ανήκει σε μία θρησκεία «εξ αποκαλύψεως», δηλαδή στον Τουδαισμό ή στον Χριστιανισμό, τα παιδιά πρέπει οπωσδήποτε να ανατραφούν σύμφωνα με την ισλαμική θρησκεία. Τυχόν συμφωνία στο συμβόλαιο του γάμου για ανατροφή των παιδιών στη θρησκεία της μητέρας είναι ανεπίτρεπτη. Τα νεώτερα δίκαια δεν παρουσιάζουν καμία εξαίρεση στο θέμα αυτό, ενώ όπου δεν υπάρχει σχετική διάταξη, ισχύει το Μουσουλμανικό Δίκαιο. Στην Αίγυπτο, το άρθρο 124 του Αστικού Κώδικα ορίζει: «Τα από τον γάμο ενός μουσουλμάνου και μιας χριστιανής ή Ιουδαίας γεννηθέντα τέκνα και των δυο φύλων ακολουθούν τη θρησκεία του πατέρα».

Η γυναίκα στο Πακιστάν

Χαρακτηριστική για το θέμα μας είναι η κατάσταση στο Πακιστάν. Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια και γενικότερα στην κοινωνία επιδεινώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, παρόλο πού αρχηγός της χώρας είναι γυναίκα. Ίσως το γεγονός πώς μια μικρή ομάδα μορφωμένων γυναικών είναι στην κορυφή, συμβάλλει στην καταπίεση και την ασυνείδητη υποταγή των άλλων τόσο, ώστε να υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για την κοινωνική ισορροπία. Υπό το σύνθημα «ό Αλλάχ είναι ο Θεός των ανδρών»³ μεταβάλλεται η χώρα αυτή σιγά-σιγά σε ένα

«θεοκρατικό» κράτος, στο οποίο οι γυναίκες χάνουν σημαντικά αναφαίρετα δικαιώματα τους, όπως αυτό του εκλέγειν. Για να λάβουν μέρος στις εκλογές, πρέπει να παρουσιάσουν ταυτότητα με φωτογραφία, πράγμα που προϋποθέτει φωτογράφιση χωρίς τον «φερετζέ» και που, όπως είναι φυσικό, δεν είναι επιτρεπτό από τους περισσότερους Πακιστανούς συζύγους.

Διαζύγιο

Καθοριστικής σημασίας για τη θέση της γυναίκας στην ισλαμική οικογένεια (είτε αυτή είναι μουσουλμάννα, είτε όχι) αποτελεί ο τρόπος λύσης του γάμου σύμφωνα με το μουσουλμανικό θρησκευτικό δίκαιο και η ύπαρξη της πολυγαμίας. Κάθε γυναίκα η οποία διαφωνεί με τον σύζυγο της κινδυνεύει να εκδιωχθεί από τη συζυγική της εστία κατόπιν μονομερούς απόφασης του άνδρα της (αποπομπή). Η συγκατάθεση ή μή της γυναίκας αναφορικά με την εξάσκηση του δικαιώματος του άνδρα προς λύση του γάμου με αποπομπή δεν έχει καμία σημασία. Η γυναίκα είναι ουσιαστικά αδύνατη στη Sharia (Μουσουλμανικό Δίκαιο) για κάθε είδους αντίδραση. Δεν είναι ασύνηθες το γεγονός η αποπομπή να έχει κιόλας πραγματοποιηθεί ενώ η αποπεμφθείσα γυναίκα να έχει πλήρη άγνοια αναφορικά με αυτήν. Τόσο οι Σουννίτες όσο και οι Σηίτες νομικοί συμφωνούν ως προς το θέμα της λύσης του γάμου στην περίπτωση εκείνη, κατά την οποία κάποιος ρωτά τον σύζυγο αν απέπεμψε μία γυναίκα του. Εάν ο άνδρας απαντήσει καταφατικά, έστω και αν μέχρι στιγμής δεν την έχει αποπέμψει, η γυναίκα έχει ήδη αποπεμφθεί. Υπάρχουν αρκετές δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες δηλώνουν την ανάγκη για παρουσία της ίδιας της γυναίκας κατά την αποπομπή. Εντούτοις, αυτές παραμένουν *obita dicta* και η κατ' αυτόν αποπομπή είναι έγκυρη.

Αλλά και εάν ακόμη ο γάμος της δεν λυθεί με αποπομπή, ο άνδρας της δικαιούται να πάρει κάποια άλλη γυναίκα, σε περίπτωση που δεν έχει μέχρι τότε άλλες τρεις (Αι Γυναίκες, 4:3). Στις χώρες όπου η πολυγαμία επιτρέπεται, η γυναικα-σύζυγος εξαναγκάζεται ουσιαστικά να υποτάσσεται στον άνδρα της, χωρίς, εντούτοις, κανείς να μπορεί να της εξασφαλίσει μονογαμικό καθεστώς. Η πολυγαμία έχει απαγορευθεί μόνο στην Τουρκία, στην Τυνησία και στην Ακτή του Ελεφαντοστού. Στο Ιράκ, στο Ιράν, στο Μαρόκο, στο Πακιστάν και στη Συρία χρειάζεται δικαστική άδεια για γάμο με περισσότερες από μία γυναίκες, πράγμα βέβαια εύκολο σε μία ανδροκρατούμενη κοινωνία, όπου άνδρες αποφασίζουν για άνδρες και για γυναίκες.

Κάθε σύζυγος είναι υποχρεωμένη να έχει στάση προσοχής απέναντι στον σύζυγο της και να τον υπακούει

Σε περιπτώσεις μεικτών γάμων το θρησκευτικό δίκαιο των μουσουλμάνων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, ιδιαίτερα όταν ο μουσουλμάνος σύζυγος με τη μη μουσουλμάνη σύζυγο του κατοικήσουν στην ισλαμική πατρίδα του πρώτου, όπου το Μουσουλμανικό Δίκαιο η είναι το ισχύον Δίκαιο του κράτους η επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την κρατική νομοθεσία. Στην πατρίδα μας αλλά και σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές και μη χώρες, μουσουλμάνοι εργάτες νυμφεύονται πολιτικά χριστιανές γυναίκες και ενώ μερικά χρόνια κατοικούν στην πατρίδα της γυναίκας, κατόπιν επιθυμούν να μετοικήσουν στη μουσουλμανική τους πατρίδα.

Τι γίνεται εάν η χριστιανή σύζυγος δεν ακολουθήσει τον άνδρα της στην καινούργια του κατοικία; Τα πράγματα στην περίπτωση αυτή είναι αρκετά δύσκολα για τη χριστιανή σύζυγο. Ενδέχεται ο μουσουλμάνος να πάρει τα παιδιά του και να δραπετεύσει. Εάν η γυναίκα δεν τον ακολουθήσει, είναι φανερό πώς χάνει τα παιδιά της, αφού το ισχύον Δίκαιο στην ισλαμική πατρίδα του άνδρα, όπως είναι φυσικό, θεωρεί υπεύθυνο για την ανατροφή των παιδιών αποκλειστικά τον πατέρα. Στον Λίβανο, για παράδειγμα, κατά το άρθρο 12 του νόμου 18.11.1938, πρέπει τα παιδιά να ανατρέφονται οπωσδήποτε στη θρησκεία του πατέρα.

Ας δούμε όμως τί γίνεται εάν η χριστιανή σύζυγος ακολουθήσει τον μουσουλμάνο άνδρα της στην ισλαμική του πατρίδα. Ποιά προβλήματα θα αντιμετωπίσει στη μουσουλμανική χώρα και πώς θα επηρεάσουν αυτά τη θέση της στην κοινωνία; Ασφάλεια για μονογαμία θα υπάρχει εκεί; Το θέμα αυτό φαίνεται να είναι αρκετά επίκαιρο, διότι σύμφωνα με μαρτυρίες του Τμήματος Αλλοδαπών, αρκετές Ελληνίδες χριστιανές παντρεύονται μουσουλμάνους εργάτες στην Ελλάδα και κατόπιν μετά από επιμονή των συζύγων τους κατοικούν σε μουσουλμανικές χώρες. Από τη στιγμή που η γυναίκα υποχωρεί στην επιθυμία του άνδρα της και πηγαίνει να ζήσει με αυτόν σε κάποια ισλαμική χώρα, είναι πολύ πιθανό να υποχρεωθεί να συγκατοικήσει με τα πενθερικά της. Το γεγονός αυτό είναι βαθιά ριζωμένο στη μουσουλμανική παράδοση, όπου ο γιός φέρνει τη νύφη στο σπίτι του, ενώ η τελευταία υποχρεώνεται ίσως να εγκαταλείψει την πατρική της εστία. Στο πατριαρχικό σπίτι του συζύγου, η σύζυγος είναι πολύ πιθανό να μην έχει απόλυτη ελευθερία κινήσεων, μια και το Κοράνι επιτρέπει στους άνδρες να τιμωρούν τις γυναίκες σε περιπτώσεις απείθειας, μη εφαρμογής των καθηκόντων τους, αλλά και για λόγους βελτίωσης του χαρακτήρα.

Μεικτοί Γάμοι

Αν πάρουμε παραδειγματικά τρεις ισλαμικές χώρες και μελετήσουμε την κατάσταση που επικρατεί εκεί σχετικά με τους μεικτούς γάμους, θα δούμε τα εξής ενδιαφέροντα σημεία σχετικά με τη θέση της γυναίκας και τα προσωπικά της ανθρώπινα δικαιώματα; Στη Συρία κάθε αλλοδαπή γυναίκα ενός Σύριου πολίτη χρειάζεται την υπογραφή του άνδρα της, για να ταξιδέψει εκτός Συρίας. Θα πρέπει λοιπόν κάθε αλλοδαπή, που παντρεύεται κάποιον Σύριο, να κάνει γραπτή συμφωνία στο συμβόλαιο του γάμου, πώς ο σύζυγος της υποχρεώνεται να της επιτρέψει ταξίδια στο εξωτερικό ή από την ώρα της σύναψης του γάμου να υποσχεθεί και να υποχρεωθεί εγγράφως πώς για τη διαμονή και τις εξόδους της η γυναίκα δικαιούται να αποφασίζει από μόνη της. Η γερμανική αντιπροσωπεία που υπάρχει στη Συρία, για να προστατεύει τα συμφέροντα των αλλοδαπών που βρίσκονται εκεί, συνιστά την ανωτέρω προσοχή των αλλοδαπών γυναικών, για να μην κατανοούν φυλακισμένες των συζύγων τους στη Συρία⁴.

Εάν η χριστιανή σύζυγος μετοικήσει μαζί με τον άνδρα της στην ισλαμική του πατρίδα, είναι πολύ πιθανόν στη χώρα αυτή η πολυγαμία να είναι επιτρεπτή. Έτσι ο μουσουλμάνος θα δικαιούται να έχει μέχρι και τέσσερις γυναίκες, ακόμη και χωρίς τη συγκατάθεση της χριστιανής γυναίκας. Στη Λιβύη, μεικτοί γάμοι με μουσουλμάνους υπάγονται στη δικαιοδοσία του Μουσουλμανικού Δικαίου, επειδή σύμφωνα με τη μουσουλμανική αντίληψη το Ισλάμ «κυριαρχεί και δεν κυριαρχείται». Η πεποίθηση αυτή στηρίζεται στους εξής κορανικούς στίχους (Αι Γυναίκες, 4:140): «Ο Θεός εν τη ημέρα της αναστάσεως θα δικάση πάντας και δεν θα ανάδειξη νικητάς τους απίστους κατά των πιστών μουσουλμάνων», (Η Τράπεζα, 5:61): «Οί λαμβάνοντες φίλον και προστάτην τον Θεόν, τον Απόστολον αυτού, οι πιστεύοντες απαρτίζουν την μερίδα του Κυρίου και έσονται νικηταί».

Αλλά και σε θέματα διαζυγίου η χριστιανή γυναίκα θα έχει να αντιμετωπίσει το Μουσουλμανικό Δίκαιο. Στις περισσότερες ισλαμικές χώρες το θρησκευτικό δίκαιο των μουσουλμάνων έχει νομική ισχύ και διακανονίζει και θέματα μεικτών γάμων με χριστιανική συμμετοχή. Όπως είναι φανερό, τα θέματα των μεικτών γάμων αγγίζουν πολύ ευαίσθητες πτυχές τόσο της διαφορετικής παράδοσης των συζύγων και της διαφορετικής θρησκείας, αλλά κυρίως του άγνωστου για τη χριστιανή γυναίκα Μουσουλμανικού Δικαίου, το οποίο παρέχει αρκετή άνεση στον άνδρα όχι μόνο να την κακομεταχειρίζεται, αλλά και να λύνει τον γάμο του με αυτήν με μονομερή αποπομπή.

Είναι χαρακτηριστική η σχετική τραγωδία μιας Αμερικανίδας, η οποία παντρεύτηκε έναν μουσουλμάνο από το Ιράν, στην Αμερική. Ενώ στην αρχή όλα

πήγαιναν καλά και ο Ιρανός δεν ήθελε να έχει μεγάλη σχέση με την πίστη του, σε μια δεδομένη στιγμή, παίρνει το παιδί του και πηγαίνει στην πατρίδα του. Η γυναίκα του αναγκαστικά τον ακολουθεί, για να μην χάσει την κόρη της. Στο Ιράν κατοικούν με τους μουσουλμάνους γονείς. Τα παιδιά ανατρέφονται στο Ισλάμ και η γυναίκα υποχρεώνεται να παρακολουθεί θρησκευτικά μαθήματα με σκοπό την προσχώρηση της στη θρησκεία αυτή. Ο άνδρας της συμπεριφέρεται άσχημα και τη χτυπά κάθε φορά που αυτή αναλαμβάνει πρωτοβουλία αντίθετη με τη θέληση του. Στο τέλος, η γυναίκα αποφασίζει και αυτός την εμποδίζει, μέχρι που με τεράστιες δυσκολίες η χριστιανή σύζυγος καταφέρνει να δραπετεύσει.

Μία άλλη περίπτωση κάποιας Γερμανίδας η οποία νυμφεύθηκε έναν Ιρανό περιγράφει το περιοδικό «Stern». Αυτή όμως τελικά αποχωρίστηκε τα δύο παιδιά της, τα οποία πήρε ο πατέρας στην πατρίδα του⁵.

Η γυναίκα μητέρα

Ένώ όπως βλέπουμε, δεσπόζει η γνώμη του άνδρα σε όλες τις μορφές της ισλαμικής ζωής και ενώ ιδανική γυναίκα είναι η εύπειθής και συνετή, η υποταγμένη και σιωπηλή (Αί Γυναίκες, 4:38), παραμένει κάποια άλλη πτυχή της ζωής γι' αυτήν, η οποία της δίνει σχετική χαρά και σεβασμό, αναγνώριση και κύρος, εκείνη της μητέρας. Την αναγνώριση στη μητέρα-γυναίκα τόνισε ο Μωάμεθ κάποιες φορές και τη βρίσκουμε και σήμερα βαθιά ριζωμένη στην ισλαμική παράδοση.

Σύμφωνα με μία χαντίθ, η οποία αποδίδεται στον Abu Hurayrah, αναφέρεται ότι κάποιος ρώτησε τον Μωάμεθ: «Ω Απόστολε του Αλλάχ, ποίος είναι εκείνος, ο οποίος έχει τα μεγαλύτερα δικαιώματα επ' εμού, ως προς την καλήν συμπεριφοράν; Εκείνος (ό Προφήτης) απήντησεν: 'Η μήτηρ σου'. Ερώτησε (πάλιν): 'Κατόπιν ποίος;' (Ο Προφήτης) απήντησεν: 'Η μήτηρ σου'. Ερώτησε (πάλιν): 'Κατόπιν ποίος;' (Ο Προφήτης) απήντησεν: 'Η μήτηρ σου'. Ηρώτησε (πάλιν): 'Κατόπιν ποίος;' (Ο Προφήτης) απήντησεν: 'Ο πατήρ σου'. Εις μίαν άλλην παράδοση αναφέρεται ότι ο Jahima ήλθε προς τον Προφήτην και είπεν: 'Ω Προφήτα του Αλλάχ! Θα ήθελον να μετάσχω εις τον αγώνα (εις την οδόν του Αλλάχ) και ήλθον να ζητήσω την συμβουλήν σου'. (Ο Προφήτης) ήρώτησεν: "Έχεις μητέρα; ' (Ο Jahima) απήντησε: 'Ναί'. (Ο Προφήτης) είπε: 'Τότε μείνε να τη φροντίζης, διότι ο παράδεισος ευρίσκεται υπό τους δύο πόδας της»⁶.

Σημειώσεις

1. Ch. Chahata, Droit Musulman, Daloz, 1970, 111. 1. Γ. Δεληγιάννη, Οικογενειακό Δίκαιο ΙΙ. Συζυγικές σχέσεις-Διαζύγιο, Θεσσαλονίκη 1987,235.
2. Ιμπραχίμ (Αβραάμ) Χαλίλ Νταμπούρ, Γάμος και Οικογένεια κατά το Ισλάμ, Θεσσαλονίκη, 1990, 242.
3. Jager, «Zeitmagazin», Nr. 49 vom 3.5.1991, 70. Βλ. σχετικά J. Brink, «Pakistan», 15, Bergmann/Ferid, Intern. EheR.
4. Βλ. Arabisch Republic Surien, 27, Bergmann/Ferid, Intern. EheR.
5. B. Mahmoody, Nicht ohne meine Tochter. 1990, U. Neuhaus, «Die geraubten Kinder», Stern, Nr. 46, 1990, 97-102.
6. Α. Γιαννουλάτου, Ισλάμ, 1983,202.

Λεξικό

Σουνίτες: Θεωρούνται οι «ορθόδοξοι» μουσουλμάνοι. Πιστεύουν ότι το «όλον» και κατά συνέπεια και οι ανθρώπινες πράξεις εξαρτώνται από τον Θεό και οφείλονται σε αυτόν.

Σηίτες: Υπάρχει η τάση να χαρακτηρίζονται ως οι «σχισματικοί» μουσουλμάνοι. Στην ουσία αποτελούν έναν δεύτερο κορμό που αναπτύχθηκε απ' ευθείας από τις ρίζες του Ισλάμ. Το προπύργιο των Σηϊτών θεωρείται η Περσία.

Χαντίθ: Η λέξη σημαίνει αναγγελία, διήγηση, παράδοση. Η Χαντίθ αποτελεί την παράδοση για την πράξη και τη σοφία του Μωάμεθ, όπως αυτή καθορίζεται σύμφωνα με διάφορα περιστατικά και αποφθέγματα μεταδιδόμενα από στόμα σε στόμα ξεκινώντας από αυτόπτες μάρτυρες της πρώτης ισλαμικής γενιάς.

Πηγή: [Πεμπουσία](#)